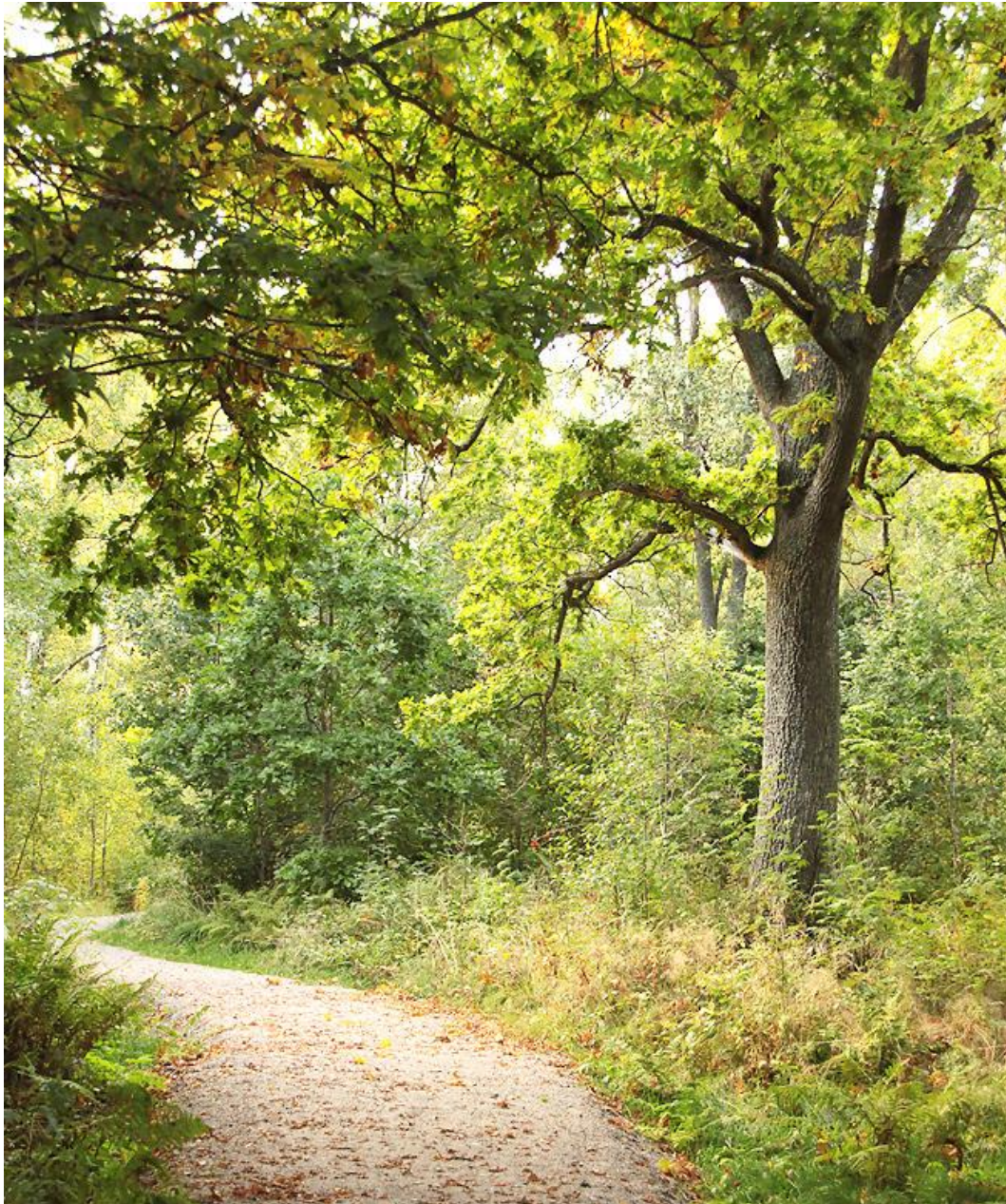

Naturskyddsföreningen
Alvesta

FISKGJUSEN

Nr 49, våren 2016

En av vinnarbilderna i fototävlingen "Trädets själ"

Foto: Zsuzsanna Acs

<http://alvesta.naturskyddsforeningen.se/>

Styrelsen

Postmottagare

Karin Sahlström

Marieberg

342 34 Alvesta 0472-106 37

Sekreterare

Britt Ask Rydgård

Åkarvägen 39

342 33 Alvesta 0472-480 77

Kassör

Elisabeth Ebbesson

Växjövägen 51

342 34 Alvesta 0472-134 11

Roland Bengtsson

Ölsåkra Slottet

340 37 Torpsbruk 0472-711 13

Per Darell

Rökesvens väg 14

342 34 Alvesta 0472-129 19

Johan Marand

Mörhult Västregård

342 52 Vislanda 076-146 09 36

Stefan Bjärnberg

Blädingevägen 8

342 36 Alvesta 070-595 40 93

Suppleanter

Hans Gulliksson

Gåvetorp

342 92 Alvesta 0472-401 77

Björn Martinsson

Åkarvägen 35

342 33 Alvesta 076-162 21 46

Styrelsens gemensamma e-postadress:

alvestanatur@gmail.com

Vårens och höstens program

Tallskogspromenad i Vislanda

Söndagen den 17 april kl 10:00

Vårvandring i Mellansjöns närområde. Vi passerar Vislanda gamla prästgård och besöker fornlämningarna Torsta säte och Skeppssättningen. Hembygdsföreningens ordförande Bertil Olsson berättar. Vi besöker också ett naturskogsartat område med 150-åriga tallar och vackra mossmattor under Per Darells ledning. Ta med fika och gärna stövlar!

Arrangör: Kojta- och Mellansjöns förening (www.kojtamellan.se) i samarbete med Naturskyddsföreningen Alvesta

Samling: Parkeringen i skogen strax norr om Kojtet, se skylt "Vandringsleder" vid gula baracken.

Kontakt: Karin Jonsson, 070 27 39 426

Gökotta

Söndagen den 29 maj kl 7:00

Sista söndagen i maj besöker vi Kloster, Benestad (utanför Alvesta) för att uppleva fågellivet där och kanske få höra göken gala. Vår guide för morgonen är Roger Bertilsson. Ta med dig fika! Även kikare och fågelbok är bra att ha med, men det är inget krav. Ingen anmälan.

Arrangör: Naturskyddsföreningen Alvesta

Plats: För samåkning sker samling på Allbotorget (mitt emot Folkets hus) kl 6:45. Om du kommer till fots eller med cykel kan du ta dig direkt till vägslutet vid Kloster (nära "Klosterruinerna").

Kontakt: Gerd Ouchterlony, 070-21 02 872

De vilda blommornas dag i Benestad

Söndagen den 19 juni kl. 10:00

I år förlägger vi vår blomstervandring till Benestads omgivning, där vi kan njuta av den rika floran. Ta med fika samt om du har även florabok, lupp och kamera. Barn är mycket välkomna till denna aktivitet. Ingen anmälan!

Arrangör: Smålands Flora, Naturskyddsföreningen i Alvesta och Benestads hembygdsförening.

- Plats:** Vid Benestagården, för gemensam promenad till blomsterlokalerna
- Kontakt:** Per Darell, 076-14 60 936 och Stefan Bjärnberg, 070-595 40 93

Klockgentiana

Söndagen den 28 augusti kl 10:00

Vandringen går runt Kojtasjön där vi bland annat kan undersöka årets utbredning av den rödlistade klockgentianan som normalt förekommer relativt rikligt vid Kojtasjöns östra sida. Ta med fika!

- Arrangör:** Kojta- och Mellansjöns förening (www.kojtamellan.se) i samarbete med Naturskyddsföreningen Alvesta
- Plats:** Parkeringen i skogen strax norr om Kojtet, se skylt "Vandringsleder" vid gula baracken.
- Kontakt:** Karin Jonsson, 070 27 39 426

Besök på Engaholms gård

Söndag 11 september kl 10:00

Vi besöker den vackra gårdsmiljön, betesmarkerna och lövskogen runt Engaholms gård. Här finns intressanta vattenmiljöer, jätteeckar men också andra ädellövträd som alm, ask, lind. Området har många sällsynta och rödlistade arter som exempelvis läderbagge, skeppsvarvfluga och gammelekslav. Ta med fika och gärna en lupp också, om du har.

- Arrangör:** Naturskyddsföreningen Alvesta
- Samling:** Ladugårdsplan Engaholms gård
- Kontakt:** Per Darell 0472-129 19

Svampkväll

Onsdag den 12 oktober kl 18:30–21:00

Svampar har en mycket stor roll i skogen på många sätt. Sven G Nilsson från Stenbrohult berättar om svampars ekologi. Det handlar om svampar på träd och död ved, på marken och på ängar. Vi får också se en hel del bilder på spännande och ovanliga svampar.

- Arrangör:** Naturskyddsföreningen Alvesta
- Samling:** Jazzlokalen, Alvesta
- Kontakt:** Per Darell 0472-129 19

Träd i trädgården!

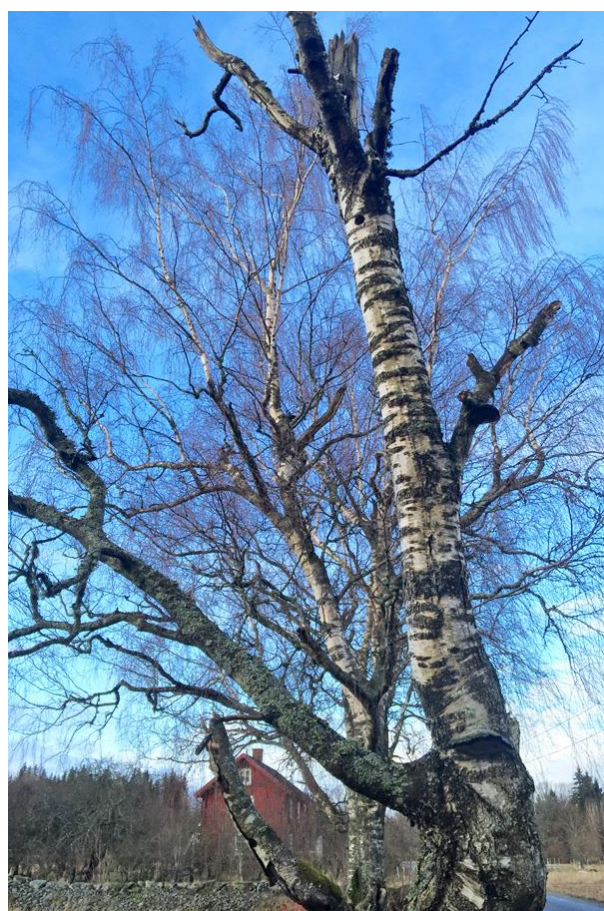
Text: Per Darell, foton: Johan Marand

Träd är ett viktigt inslag i våra tomter. Träden ger skugga och näring åt marken. Fåglar och andra djur hittar skydd, föda och kanske bostad i träden. De ger karaktär åt trädgården, men stormarna gör det svårare att ha stora träd i våra trädgårdar. Där jag bor blir det allt färre stora träd, då gamla träd fällt för oron att de skall blåsa ner och skada huset.

Om trädet är gammalt är det ofta biologiskt värdefullt. Utgör trädet en fara kan man överväga att kapa grenar eller till och med kapa av det så att det blir en högstubbe. Högstubbar kan bli värdefulla för fåglar och andra djur.

Om trädet ändå måste bort kan man förstås plantera ett nytt och då kan man t ex välja rönn. Rönn är ett lågvuxet träd med blommor och bär som drar till sig insekter och fåglar. Andra lågvuxna alternativ är hassel, olvon och sälg.

Se björken som knäcktes av en storm, men som Johan Marand lät stå kvar trots att den inte var så vacker. Förra våren hackade en mindre hackspett ett bohål och lyckades genomföra en lyckad häckning, som du kan se på nästa uppslag.

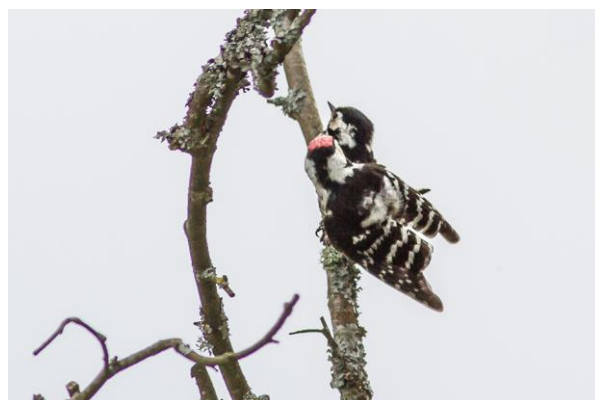

Mindre hackspett – en häckning i trädgården

Johan Marands foton. Texten är baserad på Artdatabankens text.

Mindre hackspett är Sveriges minsta hackspett med en kroppslängd av endast cirka 15 cm, ungefär som en bofink. Ryggsidan är svart med vita tvärband över vingarna och bakryggen. Hanen har röd hjässa, medan honan saknar allt rött i dräkten.

Äggläggningen sammanfaller nära i tiden med ekens lövsprickning, tidigast i de revir som har bäst födotillgång innan häckningstiden.

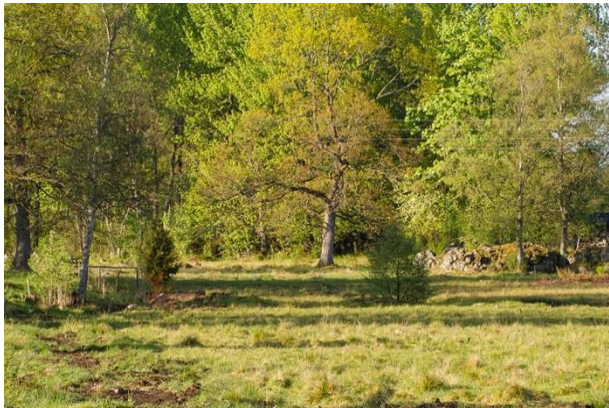
För att häcka framgångsrikt behöver ett par ca 40 hektar äldre lövdominerad skog.

De häckar i murkna lövträdstammar (oftast klibbal eller björk), vanligen 3–7 m över marken. Ett nytt bohål hackas ut varje vår.

Födan utgörs under sensvåren och sommarn bl a av fjärilslarver, bladlöss, myror,flugor, skalbaggar och dagsländor.

Både hona och hane hävdar överlappande revir på omkring 100 hektar under en dryg månad före äggläggning. Revirets storlek ökar med lövskogens uppsplittring.

Häckningsframgången är bättre när det är varmt under ruvningstiden; denna tid tycks vara en kritisk tid under året.

Ruvningstiden är ca 11 dygn. Ungarna flyger vanligen ut i slutet av juni och matas av föräldrarna under åtminstone ett par veckor.

Arten missgynnas starkt genom avverkning av äldre lövträd, omvandling av lövträds-lundar och blandskogsbestånd till barrskog, samt genom dränering och avverkning av al- och björkkärr.

När en individ har häckat i ett område lever den i detta nästan undantagslöst resten av sitt liv.

Utter i Alvesta?

Per Darell (text och foton av utterspår)

Uttern i Kronobergs län ser ut att öka i antal. Enligt inventeringar 2013–2014 av Maria Bisther hittades spår av utter på hälften av de 210 besökta lokalerna, vilket är en ökning sedan förra inventeringen 2007–2008.

Utter finns i de flesta vattendrag i Kronobergs län. Vid Huseby är den regelbundet förekommande. Den 20 januari i år såg vi spår på isen vid Ohs kraftstation. Det var längesen man sett spår i Alvesta och norrut. En gammal rapport från dammarna vid Torpsbruk finns. I oktober i fjol hittade emellertid Birger Linner en trafikdödad utter som låg vid busshållplatsen vid korsningen mellan väg 25 och Lekarydsvägen. Jag meddelade polisen som lovade skicka iväg den till Naturhistoriska riksmuseet för analys. Utter tillhör statens vilt och är fridlyst.

Kanske är uttern på väg att etablera sig i Lekarydsån och norrut!?

Utterspår kan man söka i snö och is vid vattendragen. Ett bra sätt är annars att lukta på dess avföring som luktar gott av hö. Avföringen läggs ofta lite högt på en sten.

Medlemskontakt

Britt Ask Rydgård

Har vi rätt uppgifter?

Många av er har någon gång meddelat Naturskyddsföreningen aktuell e-post-adress, men i några fall är den inte aktuell längre. Det märker Karin Sahlström när hon skickar ut sina påminnelser inför kommande aktiviteter. Senast var det 10 meddelanden som inte nådde sina mottagare pga felaktiga e-postadresser.

För att kontrollera vilka uppgifter vi har om dig, samt för att kunna rätta till det som eventuellt är fel, gör så här:

1. Besök sidan
naturkontakt.naturskyddsforeningen.se
2. En inloggningsruta dyker upp. För dig som inte loggat in förut finns en länk nederst i rutan. Klicka och följ anvisningarna.
3. När du loggat in kan du läsa intressanta texter, men också klicka på fliken ”Min sida” och därefter fliken ”Jag i medlemsregistret”.
4. Vänta lugnt tills dina data visas. Justera sedan telefonnummer och e-post samt ange dina önskemål för tidningen Sveriges Natur.
5. Klicka på Spara.

VÄLKOMMEN TILL NATURKONTAKT!
Naturkontakt är Naturskyddsföreningens forum för alla medlemmar. Är det första gången du är här? Har du fått en länk till en sida inne på Naturkontakt som du vill läsa? På den här sidan skaffar du ett användarnamn och lösenord, sedan är det bara att logga in! >>

Användarnamn

Lösenord

Logga in

[Ny användare? Klicka här! »](#) [Glömt ditt lösenord? »](#)

Hamnar Fiskgjusen i rätt postlåda?

För att spara in på portokostnaderna delar styrelsen ut en del av exemplaren av Fiskgjusen själva, var och en till medlemmarna inom cykelavstånd från sin egen bostad. Detta är ibland knepigt, så vi ber dig:

Se till att gatuadress och namn finns tydligt angivet på din postlåda!

Skulle du inte vilja ha Fiskgjusen i pappersform, kan du meddela detta till britt.ask.rydgard@telia.com.

Du kan i stället hämta pdf-filen från <http://alvesta.naturskyddsforeningen.se/>, där du hittar flera årgångar av vårt medlemsblad under menyfliken Fiskgjusen.

Handla miljövänligt!

Karin Sahlström

Är du intresserad av miljövänlig konsumtion och vill vara med i en grupp inom Naturskyddsforeningen i Alvesta? Tanken är att vi ska träffas några gånger för att planera för en lämplig aktivitet under Miljövänliga veckan och/eller någon annan gång.

Miljövänliga veckan äger rum första veckan i oktober och årets tema är ”Schyssta produkter i badrumsskåpet”. Kan ditt schampo vara bra eller dåligt för dig och för vår planet? Vad betyder egentligen miljömärkningen?

Kontakta mig senast den 1 april, så att vi kommer igång med någon träff redan innan sommaren. Mejla till: karin.sahlstrom@swipnet.se.

Om vi blir några stycken kan vi samlas över en ekofika (som var förra årets tema) och smida planer!

Du kan också gå med i det nationella nätverket för Handla miljövänligt. Läs mer här: <http://www.naturskyddsforeningen.se/vad-du-kan-gora/som-medlem/handla-miljovanligt-natverket>.

Odling för dig utan trädgård

Om du saknar trädgård men ändå vill odla något ätbart är *basilika* en tacksam kryddväxt som faktiskt är mer lättodlad inomhus i skyddad miljö, än ute i trädgården.

Du kan så när som helst i mars. Ställ krukans i ett söderfönster. Lagg en bit plastfolie över, lite löst, så att jorden inte torkar ut. Den kan tas bort kort efter att fröna grott.

Text och foto: Britt Ask Rydgård

När plantorna vuxit, så att du ser ett par bladpar utöver de första groddbladen, så kan du plantera 3–4 plantor i vanliga krukor. Med två sådana krukor kan du krydda din mat med basilika från mitten av april till slutet av november. Det är viktigt att knipsa av topparna, så förgrenas plantorna och de blommar inte.

Emellanåt är det bra att klippa ner basilikan i en av krukorna lie mer och göra pesto eller varför inte ett tomat- och basilikabröd. Brödreceptet finns på <http://alvesta.naturskyddsforeningen.se/>.

Ny fototävling – Pollinerare

Efter förra årets fototävling med temat Trädets själ (du såg väl en av vinnarbilderna framsidan av denna tidskrift?), fortsätter vi nu med en lite större utmaning. Träd är ju lätta att fånga på bild, då man vet var de finns och de står stilla under fotograferingen.

I år gäller det att ha tålamod och att knäppa bilden i rätt sekund, för insekterna vi är ute efter befinner sig oftast i rörelse.

Bakgrunden till valet av pollinerare som tema är att vi sällan tänker på vilket enormt värde dessa små insekter ger oss människor. Rent ekonomiskt beräknas värdet i världen av pollinering till 1 500 miljarder kronor. Var tredje tugga vi äter kan vi tacka pollinerare för.

De flesta av oss tänker nog på det vanliga honungsbiet när vi tänker på insekter som pollinerar, men det är bara en av 300 arter bin i Sverige. Andra är t ex sälgsandbi, vialgökbi och jordhumla (som också räknas som bi). Flertalet fjärilar är också pollinerare, liksom blomflugor, solitära getingar och många skalbaggar.

Tävlingsregler

Du ska i **tre foton** uppfylla **ett av nedanstående alternativ**:

1. visa en art av pollinerare i tre olika situationer
2. på en och samma växt visa tre olika pollinerare

Juryen består av Anders Olsson (ansvarig Alvesta utställningshall), Tobias Ivarsson (biolog, författare) och Per Darell (biolog, konstnär).

Foto:

Mattias Nilsson

De kommer att bedöma foton ur **fotografiskt, konstnärligt, biologiskt och socialt perspektiv**.

Observera att **fototävlingen är öppen för alla**, inte bara medlemmar av naturskyddsföreningen och den här gången måste man inte hålla sig inom Alvesta kommuns gränser.

Sista inlämningsdag är **31 december 2016**. Vinnarna presenteras i januari 2017, fina priser utlovas, precis som förra gången.

Mer information finns på alvesta.naturskyddsforeningen.se, samt alvesta.se.

Rödfibbla, Mörhult.

Foto: Elinor Bjärnberg

Var med och påverka de stora miljöfrågorna

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt. Dessutom står vi bakom världens tuffaste miljömärkning Bra Miljöval.

Bli medlem genom att fylla i formuläret på webbplatsen:

www.naturskyddsforeningen.se eller SMS:a "MEDLEM" till 72900.

Medlemskapet kostar 24 kr/mån eller 295 kr/år. Är du under 26 år kostar det 16 kr/mån eller 195 kr/år (då ingår även medlemskap i Fältbiologerna).

För hela familjen kostar det 30 kr/mån eller 365 kr/år.

Du gör en viktig insats för miljön genom att bli medlem!

Naturskyddsföreningen
Alvesta